

een beknopte bibliografie voor de sociaal-economische studie van mediastructuren

j. servaes

Tot 1960 kon je boeken met de socio-economische mediastructuren als onderzoeksobject op de vingers van één hand tellen. Sindsdien is daar verandering in gekomen; nu kan je zelfs van een ware wildgroei spreken. Een mogelijke verklaring is te vinden in de internationale en interdisciplinaire uitwisseling van informatie en samenwerking tussen verschillende onderzoekscentra en communicatiespecialisten, zodat stilaan de handel en wandel van de mediamastodonten bloot komt te liggen. Een andere reden ligt in de belangstellingsverschuiving van de culturele bovenbouwelementen naar het economisch voetstuk van de maatschappelijke structuur; een evolutie die je op alle samenlevingsvlakken kan vaststellen. Toch dient aangegeven dat, aangezien de massamedia zich a priori bezighouden met de productie en distributie van immateriële goederen, de meeste communicatieve onderzoekers de dialectische band tussen beide elementen vrij goed hebben bewerkstelligd.

Voor een beginnend enthousiast die op dit domein zijn sporen wil verdienen is het echter moeilijk om het noorden niet te verliezen, want hoe weinig materiaal er vroeger voorhanden was, des te meer tref je er nu aan zodat je, voor je het beseft, door de bomen het bos niet meer ziet. Vandaar deze bibliografie die allesbehalve aanspraak maakt op volledigheid, en slechts bedoeld is als eerste oriëntatie voor verder onderzoek.

Voor meer bibliografische informatie verwijzen we naar het door Seth Siegelauw samengestelde «**Marxism and the mass media : towards a basic**

bibliography», uitgegeven door het International Mass Media Research Center (Avenue de la Dhuys 173, 93170 Bagnolet, France) dat in deel 3 - waarin deel 1 en 2 zijn opgenomen - alle publikaties van 1842 tot 1974 uit het Engels, Frans, Spaans, Duits en Italiaans taalgebied vermeldt; en deze in deel 4-5 aanvult tot juni 1976. De titel van dit verzamelwerk moet trouwens niet al te eng geïnterpreteerd worden: zowel boeken met een marxistische als een 'progressieve' kijk op de media zijn opgenomen. Verder is ook de bibliografie, die onlangs bij het Mexicaanse Instituut voor Transnationale Studies (ILET, Apartado 85-025, Mexico 20) onder de titel «**La noticia international. Informes ILET**» is verschenen, het vermelden overwaard.

We hebben deze bibliografie in de eerste plaats opgesteld aan de hand van boeken en citeren zodoende enkel tijdschriftartikelen of readersbijdragen als het echt niet anders kan, omdat er bijvoorbeeld geen valabel boek over dat bepaalde deelaspect gekend of voorhanden is. Ter informatie: twee tijdschriften die regelmatig publiceren over de gestelde problematiek zijn «**Le Journaliste démocratique**», uitgegeven door de Organisation Internationale des Journalistes (O.I.J., Parizska 9, Prague 1, CSSR), en «**Instant research on peace and violence**» van het Tampere Peace Research Institute (Tammelanpuistikatu 58 BV, 33100 Tampere 10, Finland).

Ook hebben we gepoogd deze bibliografie zoveel mogelijk actueel te houden en nemen we dus slechts uitzonderlijk oude of verouderde werken op. De meeste geciteerde boeken be-

vatten overigens referenties voor verder onderzoek.

Tot slot nog een woordje uitleg over de gebruikte indeling. Deze is voor discussie vatbaar en staat zeker niet op punt. Vooral de categorie met algemene werken kan nog verder opgesplitst worden. Wij hebben dit doelbewust niet gedaan, enerzijds omwille van het inleidend karakter van deze bibliografie, anderzijds omdat de geciteerde werken alle facetten van het probleem in mindere of meerdere mate willen bestrijken, zodat een verdere structurering erg arbitrair wordt.

ALGEMENE WERKEN Theoretische benadering

- M. BUSELMEIER (Hrsg.), **Das glückliche Bewusstsein. Anleitungen zur materialistischen Medienkritik**, Luchterhand, Neuwied, 1974.
- J. CURRAN, M. GUREVITH and J. WOOLLACOTT (ed.), **Mass Communication and Society**, Arnold Publishers, London, 1977.
- H. DECKER, W. LANGENBUCHER und G. NAHR, **Die Massenmedien in der postindustriellen Gesellschaft**, Verlag Otto Schwartz, Göttingen, 1976.
- H. HÖLZER, **Massenkommunikation und Demokratie in der Bundesrepublik Deutschland**, Leske Verlag, Opladen, 1969.
- A. HUET, J. ION, A. LEFEBVRE, B. MIEGE et R. PERON, **La marchandise culturelle**, Ed. du Centre National de la Recherche Scientifique, Paris, 1977.
- K. NORDENSTRENG, **Economic and policy aspects of the mass media industry**, z. pl. en uitg., 1971.
- D. PROKOP (Hrsg.), **Massenkommunikationsforschung (1+2)**, Fischer Verlag, Frankfurt am Main, 1973.
- D. PROKOP, **Massenkultur und Spontaneität. Zur ver-**

anderten Warenform der Massenkommunikation im Spatkapitalismus, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main, 1974.
R. WILLIAMS, **Communications**, Penguin, Harmondsworth, 1971.

Analytische benadering

J. ARONSON, **Deadline for the media. Today's challenges to press, TV and Radio**, Bobbs-Merril, Indianapolis, 1973.
S. BEGLOW, **Millionäre machen Meinung von Millionen**, Verlag Marxistische Blätter, Frankfurt am Main, 1971.
H. DIEDERICHS, **Konzentration in den Massenmedien**, Hanser Verlag, Munchen, 1973.
C. HAMELINK, **The corporate village**, IDOC, Rome, 1977.
F. KNIPPING, **Monopole und Massenmedien**, Deutscher Verlag der Wissenschaften, Berlin, 1969.
A. MATTELART, **Multinationales et systèmes de communication**, Anthropos, Paris, 1976.

W. READ, **America's Mass Media Merchants**, The John Hopkins University Press, Baltimore, 1976.
H.I. SCHILLER, **Mass Communications and American Empire**, Kelley Publishers, New York, 1969.
H.I. SCHILLER, **The Mind Managers**, Beacon Press, Boston, 1973.
H.I. SCHILLER, **Communication and cultural domination**, International Arts and Sciences Press, New York, 1976.
M. SEIDEN, **Who controls the mass media? Popular myths and economic realities**, Basic Books, New York, 1974.
J.L. SERVAN-SCHREIBER, **Le pouvoir d'informer**, Ed. J'ai lu, Paris, 1974.
J. TUNSTALL, **The media are American**, Constable, London, 1977.
T. VARIS, **The impact of transnational corporations on communication**, Tampere Peace Research Institute, Tampere, 1975.
XX, **Der Anteil der Massenmedien bei der Herausbildung des Bewusstseins in der**

sich wandelnden Welt, Karl Marx Universität, Leipzig, 1974.
XX, **IAMCR Conference 1976** te Leicester
XX, **ILET Conference 1977** te Amsterdam

TECHNOLOGIE EN ELEKTRONICA

M. FACKELMAN and K. KREKEL, **International Telecommunications Bibliography**, Department of Commerce, Washington, 1976.
M. KINSLEY, **Outer Space and Inner Sanctums. Government, Business and Satellite Communication**, Wiley, New York, 1976.
A. SAMPSON, **The sovereign state of ITT**, Stein & Day, New York, 1973.
O. SCHATZ (Hrsg.), **Die Elektronische Revolution. Wie gefährlich sind die Massenmedien?**, Verlag Styra, Wien, 1975
B. SIGNITZER, **Regulation of Direct Broadcasting from Satellites: The UN Involvement**, Praeger, New York, 1976.
M. SNOW, **International Commercial Satellite Communications: Economic and Political Issues of the First Decade of Intelsat**,

(ADVERTENTIE)

acco

WETENSCHAPPELIJKE BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

TIENSESTRAAT 134-136

3000 LEUVEN

TEL. 016/23.35.20

TELEX 62547

Praeger, New York, 1976.
F. WILLIAMS,
Les agences télégraphiques d'information,
UNESCO, Paris, 1973.

INTERNATIONAAL NIEUWS

P. ALBERT,
«Les cinq agences de presse mondiales», in
Presse-Actualité,
nr. 57, maart 1970.
B.H. BAGDIKIAN,
**The information machines. Their impact on
men and the media,**
Harper & Row, New York, 1971.
R. CIRINO,
Don't blame the people,
Vintage Books, New York, 1971.
R. CIRINO,
**Power to persuade. Mass media and the
news,**
Bantam Pathfinder Press, New York, 1974.
S. COHEN & J. YOUNG (eds.),
The manufacture of news, Constable, Lon-
don, 1973.
E.J. EPSTEIN,
**Between fact and fiction. The problem of
journalism,**
Vantage Books, New York, 1975.
T. GRIFFITH,
**How true. A skeptic's guide to believing
the news,**
Little Brown, Boston, 1974.
A. HESTER,
«An analysis of news flow from developed
and developing nations»,
in **Gazette**, vol. 17, nr. 1/2, 1971.
A. HESTER,
International News Agencies, in A. WELLS,
Mass communication. A World view,
National Press Books, Palo Alto, 1974.

PERS

J. ALBERTS,
**Die Massenpresse als Ideologiefabrik. Am
Beispiel «Bild»,**
Athenäum Fischer, Frankfurt am Main,
1972.
G. GLEISSBERG,
**Zu Pressekonzentration und Meinungsma-
nipulierung,**
Verlag Marxistische Blätter, Frankfurt am
Main, 1972.
H. KRIEGHBAUM,
Pressures on the press,
Thomas Y. Crowell C°, New York, 1972.

OMROEP

R. BUNZE,
Television in the corporate interest,
Praeger, New York, 1976.
G. DAHLMULLER, W. HUND und H. KOM-
MER,
**Kritik des Fernsehen. Handbuch gegen
Manipulation,**
Luchterhand, Darmstadt & Neuwied, 1973.
B. FRANK,
**Fernseh-Kritik. Fernsehen von Morgen.
Ende eines Monopolbewusstseins,**
Haze und Koehler, Mainz, 1972.

K. NORDENSTRENG and T. VARIS,
**Television Traffic - a one-way street? A
survey and analysis of the international
flow of television programme material,**
UNESCO, Paris, 1974.
R. O'BREIN,
**Domination and dependence in mass
communications ; implications for the use
of broadcasting in developing countries,**
University of Sussex, Brighton, 1974.
J. ROCCHI,
La télévision malade du pouvoir,
Ed. Sociales, Paris, 1975.
A. WELLS,
**Picture-Tube Imperialism? The impact of
US-television on Latin America,**
Orbis Books, New York, 1972.
R. WILLIAMS,
Television : technology and cultural form,
Fontana, London, 1974.

FILM

P. BACHLIN,
Der Film als Ware,
Athenäum Fischer, Frankfurt am Main,
1975.
T. BALIO (ed.),
The American film industry,
The University of Wisconsin Press, Madi-
son, 1976.
M. CONANT,
Antitrust in the motion picture industry,
University of California Press, Los Angeles,
1960.
C. DEGAND,
Le cinéma ... cette industrie,
Ed. techniques et économique, Paris, 1972.
M. DOST, F. HOPF und A. KLUGE,
Filmwirtschaft in der BRD und in Europa,
Hanser Verlag, München, 1973.
T. GUBACK,
**The international film industry, Western
Europe and America since 1945,**
Indiana University Press, Bloomington,
1969.
I. JARVIE,
Movies and society,
Basic Books, New York, 1970.
G. JOWETT,
Film, the democratic art,
Little Brown, Boston, 1976.
H. LASSA,
De l'autre côté de l'écran,
Denoël, Paris, 1975.
H. MERCILLON,
Cinéma et monopoles,
Colin, Paris, 1953.
D. PROKOP,
Soziologie des Films,
Luchterhand, Neuwied, 1970.
G. STRASCHEK,
Handbuch wider das Kino,
Suhrkamp, Frankfurt am Main 1975.

BOEKBEDRIJF

P.I. GEDIN,
Literature in the marketplace,
Van Gennep, Amsterdam, 1977.
L. HEINSMAN en W. VAN TEEFFELLEN,
**Concernvorming in de Nederlandse
boekenwereld,**
Van Gennep, Amsterdam, 1975.

STRIPS

A. DORFMAN and A. MATTELART,
**How to read Donald Duck, imperialist
ideology in the Disney comic,**
International general, New York, 1975.

PLATENINDUSTRIE

D. DENISOFF,
Solid gold. The popular Record Industry,
Transaction Inc., New Brunswick, 1975.
P. GRONOW,
**The Record Industry, Multinational Cor-
porations and National Music Traditions,**
paper voorgebracht op de rondetafel-
conferentie te Ottawa in oktober 1975.
O. READ and W. WELCH,
**From Tin Foil to Stereo, Evolution of the
Phonograph,**
Howard W. Sams & C°, Indianapolis, 1976.
S. SHELME and M. KRASILOVSKY,
This Business of music,
Billboard Publications, New York, 1974.
XX, **International Buyer's Guide,**
Billboard Publications, Los Angeles, jaarlijks

RECLAME

P.A. BARAN, Thesen zur Werbung, in P.A.
BARAN,
**Zur politischen Ökonomie der geplanten
Wirtschaft,**
Suhrkamp, Frankfurt am Main, 1968.
S. EWEN,
**Captains of Consciousness. Advertising
and the social roots of the consumer cul-
ture,**
Mc Graw-Hill Book, New York, 1976.
W.F. HAUG,
Kritik der Warenästhetik,
Suhrkamp, Frankfurt am Main, 1972.

Adverteren in dit nummer

Philips	5
Standaard Boekhandel	11
Het Belang van Limburg	27
Acco	29
Delgay	33
Luvovx	39
Inelco	41
Gazet van Antwerpen	42